

gaia

ESISELVITYS KANSALLISEN AGENDA 2030 TIEKARTAN LAADINNASTA

TULOSTEN ESITTELY

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMIKUNNAN KOKOUS

3.12.2020

Mikko Halonen, Susanna Sepponen - Gaia Consulting Oy

Sisällöt

1. Esiselvityksen tavoitteet ja toteutus
2. Tulokset
3. Suosituksia

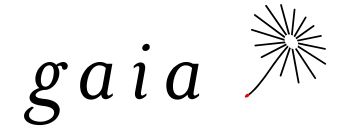
Tavoitteena luoda edellytyksiä menestyksekkäälle Agenda2030 tiekarttatyölle Suomessa

Kansallisen Agenda2030 -tiekartan tarkoituksena on tehdä näkyväksi, minkälaista politiikkaa Suomessa tulisi tehdä, jotta saavutamme kansallisesti kaikki kestävän kehityksen tavoitteet vuoteen 2030 mennessä.

Esiselvityksen pohjalta on tarkoitus hahmotella kansallisen prosessin seuraavat vaiheet sekä käydä rakentavaa ja avointa keskustelua tiekartan valmistelusta mm. valtioneuvoston piirissä ja kestävän kehityksen toimikunnassa.

Esiselvitys luo pohjaa tiekarttaprosessin seuraaville vaiheille.

Esiselvitys kokoaa yhteen ja analysoi olemassa olevaa tietopohjaa tiekarttatyötä varten

Tilanneanalyysi toimeenpanon statuksesta perustuu Suomen Agenda2030 –maaraportin arvioon sekä Tilastokeskuksen tuoreimpaan SDG-indikaattorikatsaukseen.

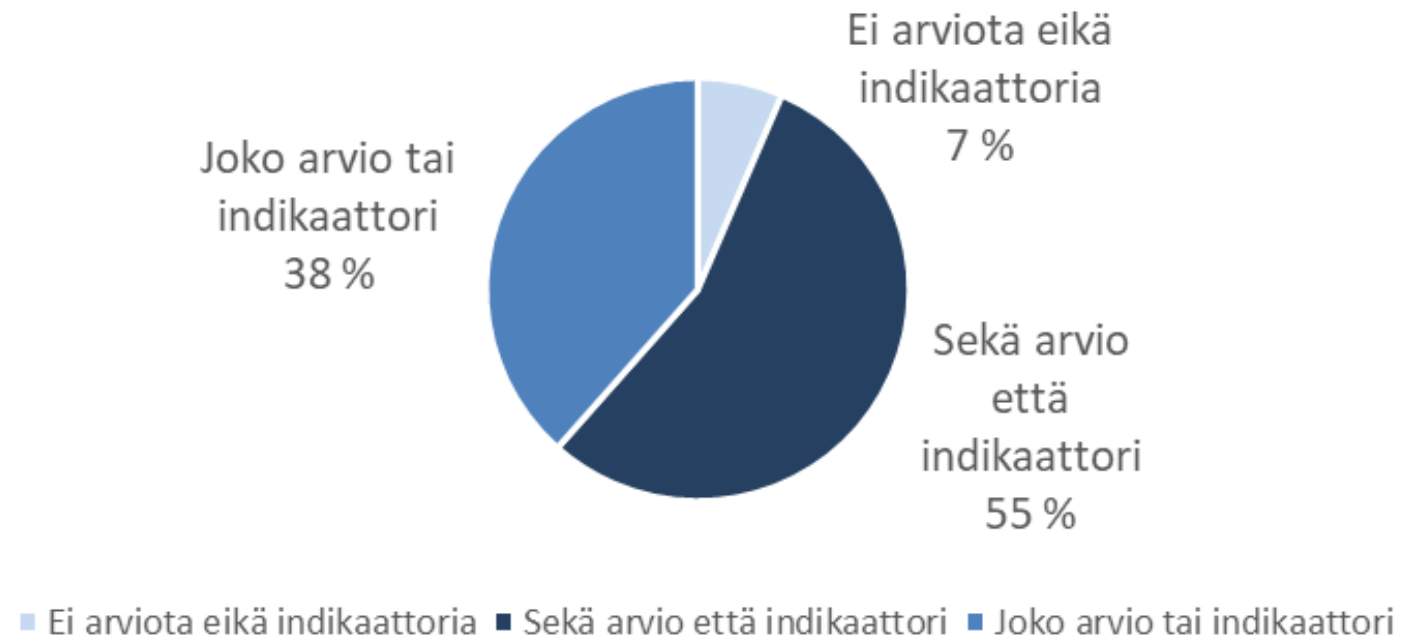
Esiselvityksen analyysi perustuu lisäksi:

- hallitusohjelman ja valtioneuvoston Agenda2030 –selonteon analyysiin
- kestävästä elvytyksestä käsittelevän aineiston analyysiin
- kahdenkymmenen asiantuntijatahon haastatteluun
- kestävästä kehityksestä toimikunnan verkkokokoukseen ja työpajaan
- keskusteluihin ministeriöiden koordinaatioverkostossa

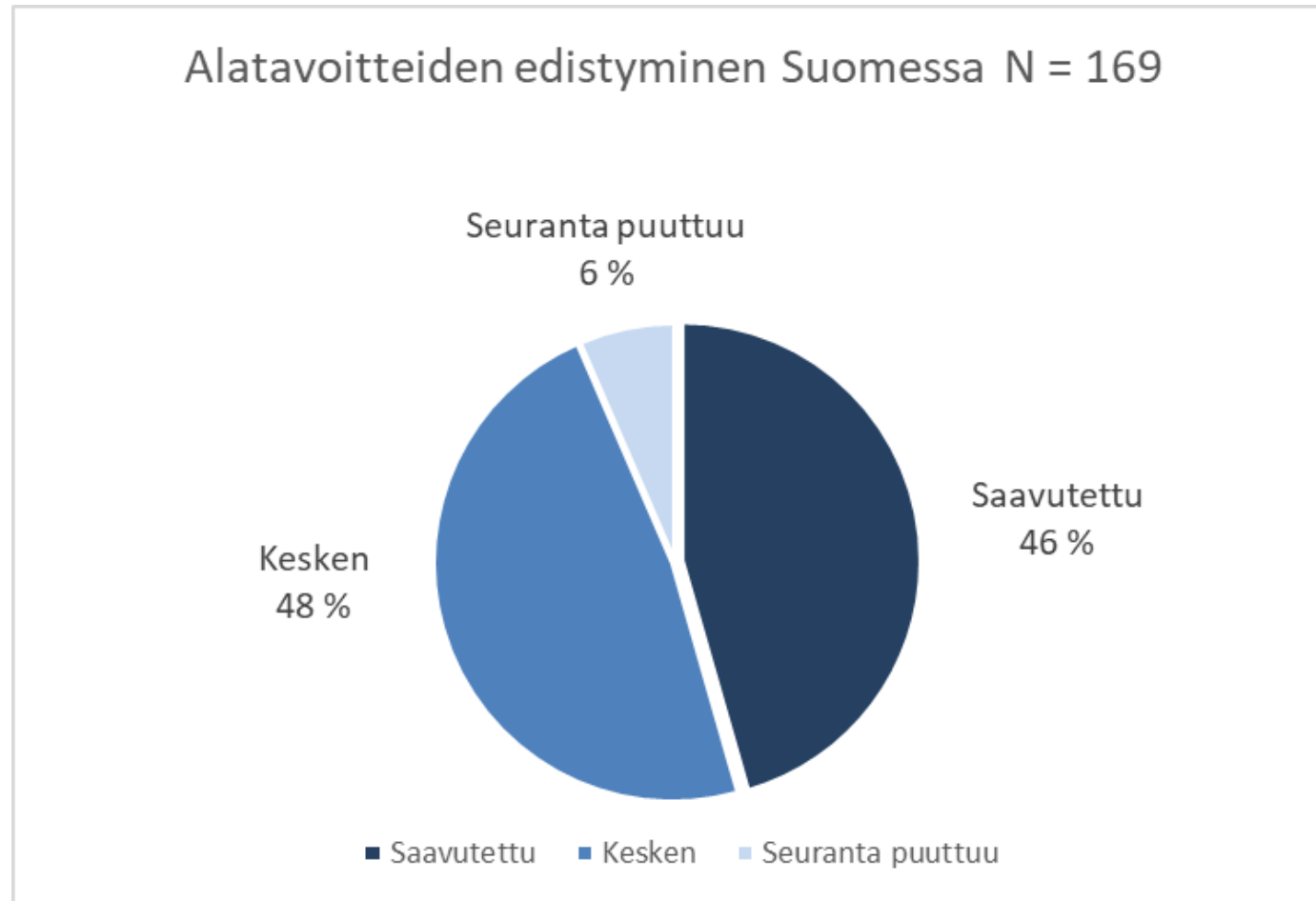
2. Tulokset

Olemassa oleva tietopohja luo hyvän lähtökohdan tiekarttatyölle

Suomen maaraportin arvioiden ja Tilastokeskuksen indikaattorien jakautuminen alatavoitteille

Lähes puolet alataivoitteista on saavutettu - ja lähes puolet saavuttamatta

Toimenpiteitä tarvitaan erityisesti 55 alataavoitteelle

- 10.1 Nostaa köyhimmän 40 %:n tulojen kasvua
- 10.2 Edistää sosiaalista ja poliittista osallistumista
- 10.5 Parantaa rahoitusmarkkinoiden sääntelyä ja valvontaa
- 10.7 Mahdollistaa vastuullinen siirtolaisuus sekä liikkuvuus
- 11.2 Taata turvallinen ja kestävä liikennejärjestelmä
- 12.2 Saavuttaa luonnonvarojen kestävä käyttö
- 12.3 Puolittaa maailmanlaajuinen ruokajätteen määrä
- 12.5 Vähentää merkittävästi jätteiden syntymistä
- 12.6 Kannustaa yhtiöitä kestäviin toimintatapoihin**
- 12.7 Edistää kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä
- 12.c Järkeistää fossiilisten polttoaineiden tukia
- 13.1 Parantaa sopeutumista ilmatoriskeihin
- 13.2 Integroida ilmastonmuutostoimenpiteet politiikkaan**
- 13.a Mobilisoida rahaa kehitysmaiden ilmastotoimiin
- 14.1 Ehkäistä ja vähentää merten saastumista
- 14.2 Suojella kestävästi merten ekosysteemejä
- 14.3 Torjua merten happamoitumisen vaikutuksia
- 15.1 Suojella ja ennallistaa makean veden ekosysteemejä
- 15.2 Hoitaa metsiä kestävästi ja pysäyttää metsäkato
- 15.5 Toimia luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi
- 15.9 Integroida biodiversiteetti suunnitteluun
- 15.a Mobilisoida rahoitusta biodiversiteetin suojeluun
- 16.1 Vähentää väkivaltaa ja väkivaltaisia kuolemia**
- 16.2 Lopettaa lapsiin kohdistuva hyväksikäyttö ja väkivalta
- 16.b Säättää syrjinnän vastaisia lakeja ja edistää kestävästä kehityksen käytäntöjä

- 17.1 Vahvistaa kotimaisten resurssien mobilisointia kehitysmailla kohdistettavan kansainvälisen tuen kautta
- 17.2. Kannustaa kehittyneitä maita toteuttamaan sitoutumisensa kehitysapuun
- 17.3 Mobilisoida lisää rahoitusresursseja kehitysmaihin
- 17.7 Edistää ympäristöystävällisten teknologioiden kehittämistä, siirtoa ja levittämistä kehitysmaihin
- 17.14 Parantaa kestävästä kehityksestä koskevan politiikan johdonmukaisuutta

- 1.2 Vähentää köyhyydessä elävien määrää
- 1.5 Kehittää köyhien sopeutumiskykyä**
- 1.a Taata resursseja köyhyyden poistamiseksi
- 2.4 Taata kestävät ruoantuotantojärjestelmät**
- 3.4 Vähentää tarttumattomien tautien aiheuttamia kuolemia**
- 3.5 Tehostaa päihteiden väärinkäytön ehkäisemistä ja hoitoa
- 3.8 Saavuttaa yleiskattava terveydenhuolto
- 3.d Vahvistaa valmiuksia maailmanlaajuisen terveysriskien hallintaan.
- 4.2 Varmistaa kaikille laadukas varhaiskasvatus ja esiopetus
- 4.5 Poistaa sukupuolten ja erityisryhmien eriarvoisuus
- 4.6 Varmistaa luku- ja laskutaito**
- 4.7 Varmistaa kestävästä kehityksestä edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot**
- 5.1 Lopettaa kaikenlainen naisiin kohdistuva syrjintä
- 5.2 Lopettaa kaikenlainen naisiin kohdistuva väkivalta
- 5.3 Lopettaa lapsi- ja pakkoavioliitot sekä naisten sukupuolielinten silpominen
- 6.4 Tehostaa veden käyttöä ja varmistaa kestävä vedenotto
- 6.6 Suojella ja ennallistaa vesistöihin liittyviä ekosysteemejä
- 6.a Laajentaa yhteistyötä veteen ja sanitaatioon liittyvissä hankkeissa
- 6.b Osallistuttaa paikallisyhteisöt vesistöjen ja sanitaation kehittämiseen
- 7.2 Lisätä uusiutuvan energian osuutta**
- 8.1 Ylläpitää talouskasvua**
- 8.4 Parantaa resurssitehokkuutta
- 8.8 Suojata työelämän oikeuksia**
- 9.1 Kehittää kestävästä infrastruktuurista
- 9.4 Uudistaa infrastruktuuria kestävästi

Toimenpiteitä tarvitaan myös jo saavutetuille alataavoitteille – kaksi esimerkkiä

1.5 Kehittää köyhien ja huono-osaisten sopeutumiskykyä vuoteen 2030 mennessä ja vähentää heidän alttiuttaan ja haavoittuvuuttaan ilmastoon liittyville ääri-ilmiöille ja muille taloudellisille, sosiaalisille ja ympäristöön liittyville tuhoille sekä katastrofeille.

Syitä lisätoimille: Ilmastonmuutoksen valtavirtaistaminen päätöksentekoon on ollut hidasta varsinkin kansainvälisessä yhteistyössä, huomioiden siitä huolimatta että mm. sään ääri-ilmiöiden vaikutukset ja niiden moninaiset ristikkäisvaikutukset ovat jo realisoituneet. Erityisesti köyhien ja huono-osaisten resilienssin kokonaisvaltainen vahvistaminen voi tarjota tehokkaan keinon edistää useita SDG tavoitteita samanaikaisesti.

2.4 Taata vuoteen 2030 mennessä kestävä ruoantuotantojärjestelmä ja toteuttaa sopeutuvia maanviljelykäytäntöjä, jotka lisäävät tuottavuutta ja tuotantoa, auttavat ekosysteemien suojelussa, vahvistavat kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen, äärimmäisiin sääoloihin, kuivuuteen, tulviin ja muihin tuhoihin ja parantavat asteittain maaperän laatua.

Syitä lisätoimille: Kestävä maatalous ja ruokajärjestelmä ovat Suomen kansallisten tavoitteiden keskiössä, saavat huomiota myös Suomen kehitysyhteistyössä, mutta ilmastonmuutoksen vaikutusten kiihtyminen ja luonnon monimuotoisuuden nopea köyhtyminen muodostavat entistäkin kriittisemmän haasteen tavoitteen saavuttamiselle kansallisesti ja kansainvälisesti.

Hallitusohjelma tunnistaa kestävän kehityksen kipupisteemme

Pääministeri Marinin hallitusohjelma rakentuu kestävän kehityksen periaatteille

- sisältää kirjauksia kaikille 17 kestävän kehityksen tavoitteelle
- sisältää toimenpiteitä lähes kaikille niille 55 alatavoitteille, joihin esiselvityksen mukaan olisi syytä kohdistaa lisätoimenpiteitä
- Suomen tavoitetaso on monen alatavoitteen kohdalla kansainvälisiä tavoitteita korkeammalla
- Agenda2030 selonteko vahvistaa, että toimenpiteitä on käynnissä tai suunnitteilla hallitusohjelman prioriteettien mukaisesti
- selonteko painottaa, että Agenda2030:n toimeenpano on kesken, ja vaikka edistystä on monessa suhteessa tapahtunut, on toimia huomattavasti nopeutettava ja skaalattava, jotta tavoitteet saavutetaan määräaikaan mennessä

Elvytyksen oikeudenmukainen toteuttaminen on keskeistä Agenda2030 saavuttamisen kannalta

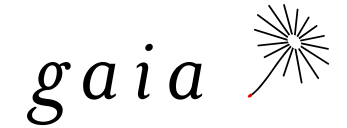
Koronakriisin jälkihoidon ja jälleenrakennuksen tueksi laaditut elvytyssuunnitelmat tunnistavat kestäväen kehityksen reunaehdoja...

- taloudellinen kestävyys painottuu kriisinhoidossa ja välittömässä jälkihoidossa
- ympäristön ja yhteiskunnan kestävyys nousee vahvemmin esille jälleenrakennuksen ja pidemmän aikavälin tarkastelussa (energiajärjestelmä, vähähiilinen talous, luonnon monimuotoisuus)
- sosiaalinen kestävyys korostuu raporteissa vähiten, se nousee esiin lähinnä koulutuksen ja osaamisen teemoissa

... mutta lopulliset päätökset tulevina kuukausina ratkaisevat todellisen SDG-vaikuttavuuden

3. Suosituksia

Agenda2030 tiekartta on luotava murrospolkujen kautta

Agenda 2030 tavoitteiden saavuttaminen edellyttää useita, oikeudenmukaisesti toteutettuja murroksia yhteiskuntajärjestelmässämme tällä vuosikymmenelle.

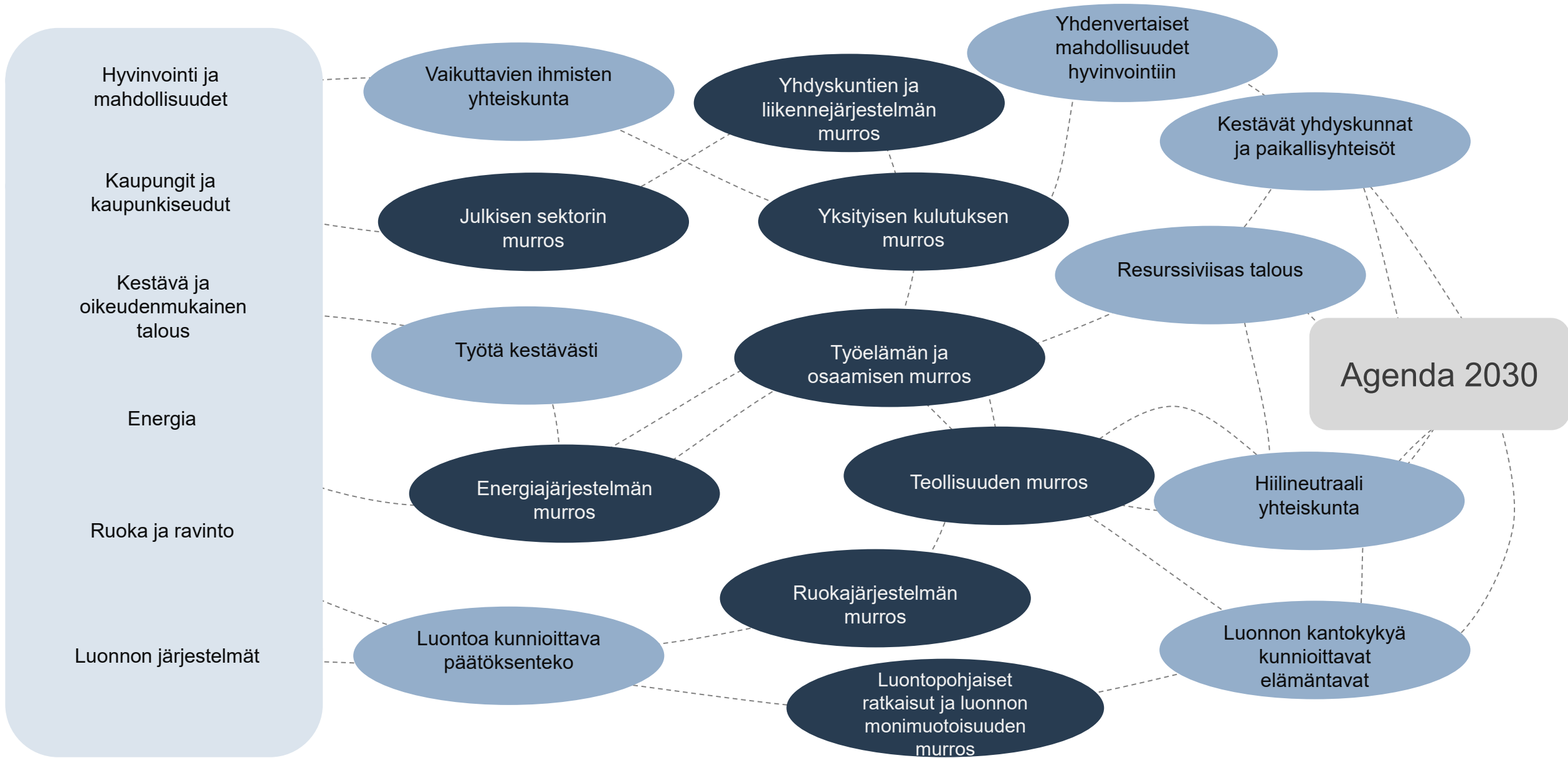
Suomessa on eri prosesseissa tunnistettu tarvittavia yhteiskunnallisia murroksia. Näitä ovat mm.

- Kestävyyspaneeelin kuusi polkua kestävyteen
- Yhteiskuntasitoumuksen tavoitteet
- Kestävän elvytyksen raportin keskeiset murrokset

Murrospolut voivat myös tarjota hedelmällisen tavan keskustella eri tavoitteiden ristikkäis- ja yhteisvaikutuksista sekä vahvistaa sidosryhmien laajalti peräänkuuluttamaa politiikkajohdonmukaisuutta.

Seuraavissa kuvissa on yhdistetty ja alustavasti ryhmitelty eri lähteiden tunnistamia temaattisia kokonaisuuksia huomioiden niiden synergioita ja ristikkäisvaikutuksia.

Agenda2030 tiekartta luotava murrospolkujen kautta

Eri tavoitteiden ristikkäisvaikutusten ymmärtäminen on välttämätöntä

6.6

Suojella vesistöihin liittyviä ekosysteemejä

13.1

Parantaa sopeutumista ilmatoriskeihin

1.3

Taata kattava sosiaaliturva

6.6

Suojella vesistöihin liittyviä ekosysteemejä

7.2

Lisätä uusiutuvan energian osuutta

11.1

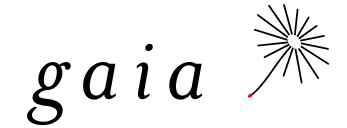
Taata turvallinen ja edullinen asuminen

Yhdessä omaksutut kriteerit tiekarttaprosessin onnistumisen edellytyksenä

Tiekarttaprosessissa on tärkeää kiinnittää huomiota yhdessä sovittaviin kriteereihin tärkeiden valintojen ja priorisoinnin tekemiseksi. Priorisoinnissa olisi syytä huomioida

- kestävän kehityksen kipupisteet
- ratkaisut ja toimenpiteet, joilla on laajempi vaikuttavuus
- suomalainen kädenjälki ja globaalivastuun kantaminen
- Keskeisten Agenda2030 periaatteiden noudattaminen, erityisesti ”Ketään ei jätetä”
- politiikkajohdonmukaisuus
- pidemmän aikavälin sitoutumisen ja omistajuuden luominen
- läpinäkyvyys ja tietoon pohjautuva tavoiteasetanta ja seuranta

Sitoutuminen ja omistajuus mahdollistavat tavoitteiden saavuttamisen

Tiekarttaprosessissa on tärkeää

- **asemoida ja onnistuneesti synkronoida tiekartta** kansallisesti suhteessa muihin merkittäviin tiekartta- ja strategiaprosesseihin
- **varmistaa että tiekartan valmistelu rakentaa laajaa yhteiskunnallista sitoutumista yli vaalikausien**, panostamalla
 - osallistavaan ja kunnianhimoiseen tavoitteiden asetantaan
 - kestävän kehityksen osaamisen ja kulttuurin kehittämiseen
 - uskottavaan ja läpinäkyvään seurantaan
 - säännölliseen tavoitteiden tilannekatsaukseen
 - innovaatioihin, kokeiluihin ja pilotointeihin

gaia

Kiitos

Lisätietoja esiselvityksestä:
Johtava asiantuntija Mikko Halonen
Puh. 040 7002190

